

Проучването започва!

Как учителите по теория и практика и учениците се справят със специфичните особености на прехода от училището към професионалния живот в страната си? До каква степен са доволни от подготовката си, доколко тя отговаря на изискванията на пазара на труда? Какви възможности виждат за подобряване на системата на преход от учене към работа? Отговори на тези – и на други – въпроси търси партньорството по проект WBT от хората, които се занимават с обучение в съответствие с реалната работна среда в рамките на различни национални системи.

За проекта?

Консорциумът „Обучение в работна среда“ (WBT) включва публични професионални училища, частни учебни заведения, както и общински и частни консултантски агенции от 9 европейски държави. Координатор е Центърът за интеграция и обучение (ZIB) от Германия. Двегодишният проект в рамките на програма ЕРАЗЪМ+ има за цел да проучи възможностите за по-нататъшно усъвършенстване на подходите за учене чрез работа и организира онлайн допитване сред участниците в системата на преход „училище - професия“ (www.workbasedtraining.eu).

За да се гарантира безпроблемното преминаване от училището към трудовия живот, много страни в Европа започнаха да въвеждат в националните си образователни програми ученето чрез работа. Целта е по този начин да се постигне по-добро обвързване на теорията с практиката. Такъв подход изглежда по-успешен точно за тези млади хора, чиято силна страна е по-скоро усвояването на практически умения отколкото на абстрактен теоретичен материал.

Междувременно вече широко се признава, че държавите със системи, прилагащи подхода на учене чрез работа в професионалното образование отбелязват по-големи успехи по отношение на прехода към трудовия живот. Националният

подход в Европа обаче е доста различен. Независимо от специфичната национална система навсякъде предизвикателството е едно: как теорията и практиката да се обвържат така, че младежите в неравностойно положение да постигнат устойчив успех?

Това е подходът, който проектът „Обучение в работна среда“ следва: Целта е да се проучи различният опит на учене чрез работа в европейските страни, да се открие, кое функционира добре и да се идентифицират и разпространяват добри практики.

Обучаема в CFL, Швеция

Какво ще направим?

През първата година от изпълнението на проекта потърсихме и събрахме в обобщен доклад различните методи на „учене чрез работа“ в Европа. Резюме публикуваме в настоящия бюлетин, пълния доклад можете да намерите на сайта на проекта. Освен това провеждаме споменатото по-горе онлайн допитване, за да открием предимствата на съответната система, трудностите и възможностите за усъвършенстване. Резултатите от анкетата ще бъдат включени в „Наръчник на добрите практики“, който ще документа резултатите в детайли и ще опише примери на добри практики.

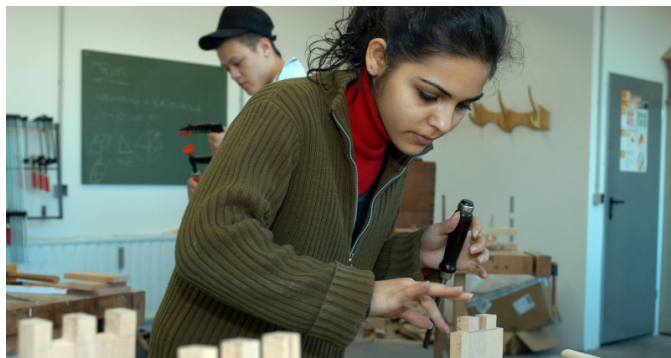
Обучение в работна среда в Европа - обзор

БЪЛГАРИЯ

В професионалното образование в България, стажът е съставна част на задължителната професионална подготовка. Той се провежда през последните две години от срока на обучение и броят на часовете е включен в задължителната заетост на учителите. Стажът се контролира от един учител и от специалист от производствената единица и завършва с оценка, която се вписва в дипломата за средно образование, както и в удостоверението за професионална квалификация. Дуалната система на професионално образование в България е в процес на подготовка на регионално ниво и се въвежда в пилотните обекти през 2015-2016 учебна година. Според ревизирания Закон за професионалното образование и обучение (в края на 2014 г.): обучение чрез работа (дуално обучение) е форма на партньорство между професионалното училище, колеж или център за професионално обучение и един или няколко работодатели. Чрез системата за дуално обучение ще бъдат обучени "ментори" в бизнес сектора.

ГЕРМАНИЯ

Германия е известна със своята "дуална система на професионално образование и обучение", в чиито рамки теоретичната подготовка се извършва в професионалното училище, а практическите умения се придобиват на конкретно работно място в предприятието. След завършване на задължителното училищно образование повечето младежи започват своето обучение чрез работа, за да получат професионална квалификация и за да могат да си намерят след това работа. Така обучението в предприятието представлява част от официалната система на професионалното образование и дава своя принос за интеграцията на младите хора в обществото и на пазара на труда.

Младежи в неравностойно положение в ZIB, Германия

Системата, обединяваща двете места на учене – теория в училище, практика във фирмата – осигурява близостта на професионалната подготовка до пазара на труда.

Практическите умения се придобиват не при изкуствено създадени условия в класната стая, а в реални условия, където се създават истински продукти и където сроковете на доставка трябва да се спазват. По този начин се развиват и важни трудови навици и умения като например точност, ефективност, надеждност, сътрудничество и работа в екип. Това от своя страна гарантира на младежа относително сигурен достъп до пазара на труда след приключване на обучението. Резултатът: Германия в сравнение с останалите европейски държави има относително ниска младежка безработица.

ИТАЛИЯ

През последните години рамковите условия, уреждащи прехода от училището към професионалния живот, следват два пътя на развитие: От една страна се укрепва и разширява т. нар. *alternanza scuola-lavoro* (това е редуването на училището и работното място – един вид обучение чрез работа, което предвижда стаж и е задължително за всички ученици от трети курс нататък), от друга страна се реформира съществуващата система за професионално обучение (в рамките на която младите хора с трудов договор биват задължавани да завършат определен брой учебни часове).

Двете системи се отличават значително една от друга, но преследват една обща цел: да се скъса с традиционното разделение на възпитанието и работата и така да се даде възможност на младите хора да се интегрират в обществото и на пазара на труда. Ако и да са необходими по-задълбочени анализ и оценка на последните реформи, то данните, с които разполагаме, разкриват една изключително тежка ситуация – само 43,5% от училищата са започнали въвеждането на обучението чрез работа, много малко на брой предприятия са въввлечени и по-малко от 11% от учениците са обхванати. В рамките на другата система все още не са дефинирани достатъчно еднозначно и не са разпространени всички форми.

МАЛТА

Професионалното образование в Малта се осъществява изключително в двата големи държавни професионални колежа: *Malta College of Arts, Science and Technology (MCAST)* предлага около 170 различни курса на ниво от 1 до 6 (съгласно Квалификационната рамка на Малта – MQF), а *Institute of Tourism Studies (ITS)* – около 20 обучения от областта на хотелиерството и гастрономията с ниво 2 до 6.

Освен тези два професионални колежа държавната Корпорация за заетост и обучение (*Employment and Training Corporation ETC*) – основана през 1990 и функциони-

раца и като Агенция по заетостта – предлага в рамките на активната политика на пазара на труда повишаване на професионалната квалификация и консултиране на безработни. ЕТС инициира и така наречената Малтийска гаранция за младежта и осъществява многобройни проекти за обучение и заетост с цел улесняване на достъпа на младите хора до пазара на труда: програми за подобряване на квалификацията и уменията за заетост, програми за професионално обучение, за ориентирани и практика в предприятията и др. Програмите за дуално обучение, при които обучаващият се участва едновременно в учебната програма на училището и бива подготвян и на работното място, обаче остават основният път на осъществяване на безпроблемния преход от училището към професионалния живот .

ПОРТУГАЛИЯ

В Португалия дуалното обучение съществува още от 1984 в рамките на алтернативното начално професионално образование, приключващо с два документа за професионална квалификация. Ученето чрез работа обхваща минимум 30% от общия хорариум, т.е. поне 1200 часа, разпределени по време на целия курс на обучение. С влизането на страната в Европейския съюз през 1986 професионалното образование придобива по-голямо значение в националната образователна политика, но за разлика от дуалната система на обучение в стандартната система на придобиване на професионална квалификация на ученето в реална работна среда се отделят само 420 часа (през 2011/2012 42,8% от младежите са обхванати в основното училище или в по-висока степен). През последните 5 години националната политика в областта на образованието се фокусира върху училищното образование до 12. клас и върху разширяването на задължителното образование до завършването на 12 учебни години. Дуалното професионално обучение придобива по-голяма тежест. Другите програми, предлагащи дуално обучение, като например курсове за повишаване на квалификацията на възрастни, технически курсове в рамките на основното или по-високо образование, както и курсовете по основи на професията бяха сериозно ограничени или не се предлагат вече .

РУМЪНИЯ

Ученето чрез работа в Румъния се изразява в професионалната подготовка на учениците в часовете по практика, провеждани от учителите по практика в учебните работилници или в предприятия. В рамките на тези практически занятия учениците се научават да прилагат в практиката знанията, които са придобили в часовете по теория. Запознават се с атмосферата на работното място и се приучват да поемат отговорност. Освен това мерките, насочени към плавния преход от училище към трудовия живот, обхващат и:

- подкрепящи мерки: учене на работното място, менторство и консултация
- повишаване на квалификацията на преподавателите, ангажирани с ученето чрез работа – чрез ментори
- повишаване на квалификацията на специалистите,

предлагащи консултантски услуги при прехода към трудовия живот

- подпомагане създаването на партньорства за подобряване на прехода

Ученици в Grigore Moisil, Професионално училище, Румъния

- индивидуално подпомагане и консултиране на ученика при прехода от учене към заетост
- подпомагане създаването на учебни фирми
- подпомагане на учениците при работата им в учебни фирми
- мерки, насочени към широката общественост, за подкрепа на плавния преход
- обмяна на опит и разпространение на добри практики при осъществяването на прехода

СЛОВЕНИЯ

В Словения системата на преход от учене към работа често бива наричана *хибриден модел*. Теоретичната подготовка в процеса на професионалното обучение е отговорност на училището, а практическите занятия се провеждат или в училищата, или от социалните партньори/работодателите. Професионалното образование за редица професии е организирано по два начина: (1) Училището самостоятелно носи отговорност за теоретичната и практическата подготовка. Ако последната се осъществява под формата на стаж в дадено предприятие, то училището и предприятието сключват договор, който урежда правата и задълженията на всички участници (училище, предприятие, ученици). (2) В един вид дуална система, при която училището дава основополагащата теоретична и практическа подготовка, а практическите умения се усвояват в предприятието. Учениците и работодателят подписват договор, който се заверява от Търговската или от съответната занаятчийска камара. Така ученикът получава статут на обучаващ се – чирак. Разликата между двете програми всъщност се изразява в степента, в която училището е обвързано с практическото обучение, както и в статута на ученика. При дуалната система акцентът пада повече върху практиката, върху развиване на трудови навици и ученето в реална работна среда – важни фактори за интегриране в професионалния живот и улесняване на прехода към трудова заетост .

ШВЕЦИЯ

Обучението и ученето в съответствие с реалната работна среда е неотменна част от училищното образование в по-горните степени в Швеция. То е съставна част и от професионалното обучение на възрастни, но не задължителна. Ученето чрез работа се дефинира като "учене на едно или повече места извън училището" (Upper Secondary Ordinance 2010-2039). Като част от формалната образователна система ученето чрез работа трябва да отговаря на високи стандарти, а училищното ръководство, учителите и наставниците носят заедно отговорност за оптималното планиране и оценка на учебния процес. По принцип резултатите са добри, но не и за хора със затруднения и с по-ниско образователно ниво. Успешното учене на работното място предполага определена солидна предварителна подготовка, както и заинтересованост и мотивация. Често предприятията отказват да предоставят работни места и места за стаж, преди да са се убедили в доброто предходно образование и в решителността на ученика да се обучава. Така погледнато ученето чрез работа следва да бъде доразвито и за хора с ниска квалификация и по-скромни възможности.

ТУРЦИЯ

Задължителното училищно образование в Турция обхваща 12 учебни години. Образователният процес се подразделя на формален и неформален. В рамките на формалното образование Анадолският технически професионален колеж предлага четиригодишна техническа професионална подготовка. Тя започва с избора на професионална област. Практическото обучение се провежда в собствени учебни работилници, като подходът предполага близко до реалната работна среда обучение. През последната учебна година учениците имат производствена практика три дни от седмицата. За времето на практиката те могат да получават заплащане. Освен това съществува възможността практикантът да остане на работа след успешно приключване на образованието си. Завършвайки, учениците получават квалификацията "техник", което им дава право да започнат собствен бизнес.

В неформалната област съществуват професионални обучения, които завършват със сертификат. От 2010 се предлагат курсове в рамките на ученето чрез работа (програмата UNEM). Участниците в тях трябва да завършат успешно производствената си практика, за да придобият документ. Младежите, които не могат да бъдат включени в програмата, имат възможност за обучение в дадено предприятие – един ден от седмицата посещават теоретични занятия в професионалното училище, през останалите работят. За завършване на обучението следва да положат изпити.

Този проект е финансиран с подкрепата на Европейската комисия. Тази публикация отразява само личните виждания на нейния автор и Комисията не може да носи отговорност за каквато и да е употреба на информацията, съдържаща се в нея.

ПРОЕКТЕН КОНСОРЦИУМ

Обучителни институции от 9 европейски страни работят заедно:

Zentrum für Integration und Bildung / Germany

www.zib-online.net

Anziani e non solo / Italy

www.anzianienonsolo.it

Esprominho / Portugal

www.esprominho.pt

RESC Pleven / Bulgaria

www.resc-pleven.org

RCR / Slovenia

www.rcr-zasavje.si

CFL / Sweden

www.hufb.se

CFL Söderhamn
Hälsinglands Utbildningsförbund

Hermes / Malta

www.hermesjobs.com

Liceul Tehnologic Braila / Romania

www.moisil.coolpage.biz

Afyonkarahisar Mesleki ve
Teknik Anadolu Lisesi / Turkey

www.afyonmerkezeml.meb.k12.tr

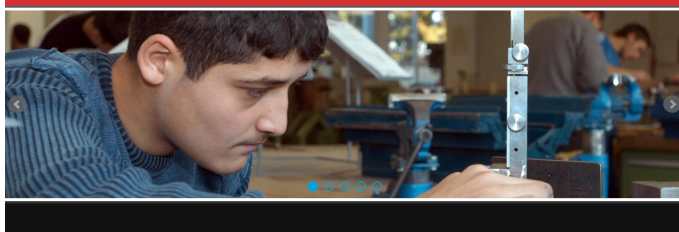
Научете повече за проекта и станете част от него на www.workbasedtraining.eu

A Strategic Partnership Project
2015 - 2017
No. 2015-1-DE02-KA202-002447

Search:

PROJECT ACTIVITIES OUTCOMES THE PARTNERS

WBT is on line!

Posted on October 16, 2015

The WBT - work based training project website is available. What is the starting point of this project? Entering the labour market successfully when schooling is finished is a challenge to young people all over Europe, especially if they are considered disadvantaged. The problem is not only visible in the economically weaker countries in Southern and Eastern Europe, but is also evident in the stronger countries. The barriers that disadvantaged young people face are generally the lack of a...

MORE

UPCOMING EVENTS

Work or organisation and workplace learning

November 19 @ 2:30 pm - 5:30 pm

Erasmus+ cross-sectorial contact seminar

November 23 @ 12:30 am - November 25 @ 2:00 pm

(c) Zentrum für Integration und Bildung, Goerdelerstr. 47,
42651 Solingen/Germany, Tel: +49-212-6457480
info@zib-online.net - www.zib-online.net
WBT Project No. 2015-1-DE02-KA202-002447